

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֵה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי
הֵרֵב מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חוקת - תשנ"ח - מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֵה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

אם אדם מקיים מצוות רק הגיוניות, רק שכליות, רק שמעיות, ומיד נסביר את זה – אז זה לא חידוש. אדם שמקיים מצוות - "זאת חוקת התורה" אז זה המעלה וזו החשיבות, ועל זה נראה שהאדם דבק בהקב"ה ומחובר בהקב"ה ועושה רצון הבורא יתברך שמו ויתעלה.

ועל זה אומר ה"אור החיים" הקדוש, הוא אומר כך: "יש מצוות בתורה שהם מצוות שכליות ויש מצוות שמעיות, שכליות – השכל מחייבם, כגון כיבוד אב ואם, גניבה, גזילה, הונאה, רציחה, זה דבר הגיוני, אל תגנוב! אל תגזול! אל תרצח! לעומת זה – תכבד את אבא ואמא, זה מצוות שכליות. ויש מצוות שהן שמעיות. ואומר מה הן שמעיות? שבת! שבת זה הגיוני, מה הגיוני? כי בו שבת הבורא יתברך שמו מכל מלאכתו אשר ברא אלקים לעשות. יום טוב – על שם הניסים שנעשו בו, עבודה זרה – שלא נעבוד עבודה זרה זולת לה' אלקינו כי הוא המוציא אותנו מארץ מצרים וכדומה לזה. ובכל מצוה ומצוה יש טעם נגלה, ויש סודות נעלמים, אתה חושב מצוות כיבוד אב ואם זה הגיוני בלבד? זה מצוות שכליות? אלא יש בזה סודות עמוקים עמוקים! בכל מצוה ומצוה! הן השמעית והן השכלית. "וכל אלה משה רבנו גילה לעם ישראל במדבר" – כל מצוה ומצוה מה הסודות העמוקים והעמוקים שנגללים ונמשכים בכל מצוה ומצוה.

"כמו שכתוב בפרקי אבות: מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, הכוונה "נקנית" בהם ארזי תורה, הסודות שבתורה".

"אבל נשארה מצוה אחת, מצוות פרה אדומה, זאת חוקת התורה". אדם לא צריך לומר ולהרהר, אלא "חוקה חקקתי" ואין לך בו טעם, רק משה רבנו ידע את הטעם שלה, שלמה המלך לא השיג את הטעם שלה! והדברים העמוקים שבדבר הזה אתה תקיים אותם כמו שצריך לקיים אותם.

מה פתאום שהשורף יהיה שבעה ימים בחדר? בבית סוהר! מה פתאום ששבעה ימים יאכל רק בכלים של אבן. מה פתאום שהמי שזורק את הפרה לשרוף אותה גם הוא יהיה טמא? מה פתאום הזורק את העצים יהיה טמא? מה פתאום ה"ואסף איש טהור" יהיה טמא? כל הדברים האלה לא מובנים, לא מובנים! אבל תדע לך שיש לזה סודות ולעיתים לבוא יהיו מובנים.

כתוב שכל פרה ופרה שעשו עם ישראל, עשו תשע פרות מתחילת הפרה הראשונה שעשה משה רבנו, פרה שניה עשה עזרא, שבע פרות עשו בבית שני, סך הכל תשע פרות, והעשירי יעשה אותה משיח צדקנו.

וכתוב: "ויקחו אליך" שכל פרה ופרה אדומה שעושים ייקרא על שמך. דהיינו, כשזורקים ועושים ושוחטים – בכל הדורות כולם, אומרים ומכוונים אותה כוונה של אותם סודות נפלאים שקיבל משה רבנו עליו השלום.

לשמור כל מוצא פיו

ובדרך רמז, כתוב: "כל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו – טמא הוא לכם", מכאן שאדם צריך לשמור את הפה שלו, לא שהפה שלו יהיה פתוח, אם הפה שלו פתוח אז נכנס בו טומאה, צריך להזהר ממה שמוציא מפיו, איזה מילים מוציא מפיו, איזה דברים מוציא מפיו ומה ההשפעה של הדברים האלה.

שבת – מצוה שמעית ויש בה "חוקים" הרבה

אז אומר ה"אור החיים" הקדוש, שמצוות שמעיות זה שבת! בשבת יש בה מצוות שמעיות, מצוות שכליות ומצוות "חוק".

פריסת חלה המונית במקום חיתוך מהיר במכונה חשמלית

אדם עובד במטבח בשבת, פורס לחם, אומרים לו: במכונה החשמלית אסור לך לחתוך את הלחם. כל השבוע הוא מכניס את הכיכר לחם בתוך המכונה, לוחץ על כפתור והפרוסות יוצאות. היום אומרים לא! את החלה צריך לפרוס בידיים. אז פורס, יש לו בישיבה מאה בחורים, מאתיים בחורים, אז צריך לשרוף את היד שלו לפרוס ולפרוס ולפרוס ולפרוס! אומר, רבותי! אני אלחץ על כפתור, יותר נוה ליל!

השיעור לעילוי נשמת : מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֵה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

פרשת השבוע : חוקת

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ח.

תקציר איסורי שבת נפוצים

תקציר איסורי שבת נפוצים, פרטי דיני וענייני בישול, סחיטה, בורר, כבישה; "מים קדושים" של שבת במרוקו, העתקת דברי תורה שלא ברשות, הכנסת "מיקרופילים" לנחיות

כבוד מעלת הרבנים היקרים, הרבנים הנכבדים, כבוד הגבאים, כבוד הקהל הקדוש, כבוד הצופים, המאזינים.

חוקה חקקתי ואין לך רשות להרהר אחריה

בפרשת השבוע: "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר, דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול". אומר רש"י: "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל", בתואנה – מדברים אתם דברי צער, "ואומרים להם מה המצוה הזו? מה טעם יש בה? לפיכך באה התורה ואומרת זאת חוקת התורה, חוקה וגזרה היא מלפניי ואין לך רשות להרהר אחריה".

ואומרים חז"ל, חוקה חקקתי, גזרה גזרתי, אין לך רשות להרהר אחריה. שואל האלשיך הקדוש, מה זה שכתוב: "חוקה חקקתי, גזרה גזרתי" - פעמיים? כתוב: "זאת חוקת התורה", חוקה אמרתי לכם וזה הכל! זאת חוקת התורה (למה צריך שהיה כתוב "חוקת התורה", שבאמת בפרה אדומה לא חוק אחד יש, אלא יש הרבה החוקה!!) אלא הוא אומר, שבאמת בפרה אדומה לא חוק אחד יש, אלא יש הרבה חוקים והרבה גזרות (למה בפרה אדומה, אלא בכל התורה כולה).

והנה, הרבה דברים לא מובנים יש לנו בפרה אדומה. לא מובנים! למשל, כתוב שהכהן השורף את הפרה - כתוב בתורה: "ונתתם אותה", "והוציא אותה", "ושחט את הפרה", "ושרף את הפרה לעניו, את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרוף" – וזה הכל.

ואומרים חז"ל, שהכהן השורף - לוקחים אותו שבעה ימים לפני שהוא שורף, ושמים אותו בבית, קוראים לו: "בית של אבן", ואומר הרמב"ם, ולמה קוראים לו בית של אבן? שכל הכלים שמה אבן שלא מטמאים, ומשתמש בצלחות של אבן, במזלגות של אבן, בסכינים של אבן – שבעה ימים. ושבעה ימים מזים עליו, ושבעה ימים פורש מביתו, וזה לא כתוב בתורה שככה עושים לכהן השורף אותה. כל כך נהיה טהור!!

ואחר כך מזים עליו מי חטאת, על השורף, אומר הרמב"ם שאם אין מי חטאת אז רק שבעה ימים השורף מזים עליו. ואחר כך השוחט, המשליך, השורף, האוסף, כולם נהיים טמאים והטמא הזה ששופכים עליו הוא נהיה טהור. אז זה דברים קיצוניים! אותם הכהנים שהיו בשיא הטהרה – הם נטמאים בשביל שאותו האדם שנטמא למת יהיה טהור.

על זה אומר: "חוקה חקקתי" - חוק שהכהנים נטמאים, וחוקה חקקתי שהטמא מת יהיה טהור, גזרה גזרתי – כך וכך, העיקר הוא שאדם לא יהרהר אחרי המצוות.

גם מצוות שכליות יש לקיימם כי הם "חוק"

ועל זה אומר ה"אור החיים" הקדוש, הוא אומר שכל התורה כולה נקראת "חוק", וזה לשונו: "ובדרך רמז ירצה באומרו: "חוקת התורה", שאם יקיימו מצוה זו, הגם בהיותה חוקה, מעלה עליהם הכתוב כאילו קיימו התורה שציוה ה' לאמר, כי קיום מצוה של הבורא זה יגיד הצדקת האמונה והסכמת הנפש לקיים כל המצוות", ע"כ.

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי הַרְבַּ מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חוקת - תשנ"ח - מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

למעשה – זה מחלוקת בין מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג, הדיינו, בני עדות המזרח שפוסקים כדעת השולחן ערוך צריכים להחמיר, ולפוסקים כדעת הרמ"א – להקל.

אבל כתוב בבית יוסף משם הרא"ש, אומר הרא"ש כך. למעשה צריכים לפסוק כחכמים ולהחמיר, אבל מה נעשה, כבוד שבת – הקהל לא ישמע.

אומר המשנה ברורה, ועל כן טוב להחמיר כדעת השולחן ערוך שאדם ישים באוכל שלו או "קדרה חייטא" – או בשר חי, עוף – אם אתה שם את זה בשעה, היום הדלקת הנרות בשעה 19:10 (בכון לשנת תשנ"ח) בערך, אדם מכין את החמין שלו בשעה 18:00 כבר שם, לאלה שמתפללים מוקדם, בשעה 17:00 אתה שם, וכשיבוא בליל שבת העוף יהיה כבר מבושל, ואם מבושל – לדעת חכמים אתה לא יכול לשים את החמין מבושל! אלא "בשל כל צרכו ושיהיה מצטמק ורע לו", או שתשים שעועית יבשה בתוך החמין שלא תתבשל לך בלילה, לא שעועית ירוקה, ויהיה לך עד... אתה כבר תסיח דעתך ממנו.

או - "גרוף וקטום". מקודם היה להם גחלים, היו לוקחים אפר והיו מכסים את הגחלים בכדי שהחום יהיה פחות. זה נקרא "קטום". "גרוף" פירושו – מוציאים את כל הגחלים. גורפים אותם.

היום, אין לנו היום לא גחלים ולא עצים ולא אפר. אבל יש לנו סוגים אחרים של כלים, יש חשמל, יש פלטה, יש גז וכדו'. פעם היה להם פח של מים והיו עושים בו חור ולמטה היו עושים את המנורה וכך היו עושים בזה את האוכל שלהם בבית, היו קוראים לזה "ולדרה" והלכה מיוחדת נפסקה על הפח הזה. היום אין כבר את זה אבל יש כלים אחרים.

אופני השתמשות במקורות חום שונים בערב שבת לחימום המאכלים

יש גז, יש חשמל ויש פלטה חשמלית, יש תנורים. וצריכים לדעת, ואני הולך מארבעה הדברים האלה:

תנור – בין לספרדים ובין לאשכנזים, אם מכניסים את האוכל לתוך התנור וסוגרים את התנור; מה אתה עושה בו בתנור? והתנור שלנו בתנור זה לא כמו התנור של אז, תנור של אז – היית שם בו גחלים, הולך ופוחת האש. היום האש שהולך נשאר כל הזמן על אותו חום! אז אין אפשרות להכניס אוכל לתנור, אלא אם כן נשים איזה עץ או מקל כביסה – לא מפלסטיק אלא עץ ממש, קרש, בדלת של התנור כדי שהדלת של התנור לא תהיה סגורה עד הסוף.

גז – גם כן עליך לשים פח, והפח הזה נקרא "קטום".

וכירה חשמלית גם כן צריך "גרוף וקטום".

על פלטה יש מחלוקת: יש מי שאומר שפלטה לא צריך "גרוף וקטום", למה? בפלטה אין לך כפתור להרים ולהנמיך – אין לך! ואם אין לך זה מותר. ויש מי שאומר שזה פלטה של הדור הקודם, לפני 10 או 5 שנים. **כיום הפלטות, אם תשים עליהם אוכל – הם מרתחים לך את האוכל.** מחממים לך את האוכל, ומרתחים לך את האוכל, וזה הולך וטוב, זה לא כמו שפעם היה אותו חום נשאר, אלא מבשלים לך ועוד זה הולך ומצטמק וטוב לו. על כן, גם על הפלטה של היום צריכים לשים נייר כסף בכדי שיהיה כעין "קטום".

איסור הטמנה בהנחת הסיר על אש

אבל יש מחלוקת אחרת. יש מחלוקת: אדם יש לו, נגיד לדוגמא, גחלים. רוצה לשים סיר מערב שבת לא מבושל עם בשר חי ועם שעועית יבשה שאמרנו שמותר, ורוצה לשים על הגחלים. ושם על הגחלים קצת אפר ושם את הסיר על הגחלים. אומר השולחן ערוך – אסור. זה נקרא הטמנה וזה אסור לך. דהיינו אם הסיר עומד על אש, אסור לך לשים אותו בערב שבת. ואומר הרמ"א – מותר, אבל אל תשים למעלה שום בגד. וגם רמ"א שמתיר, מתיר אבל בלי לשים למעלה שום בגד על...
על על...
על על...

הרי "שבת מנוחה"! זה חוקה! זו חוקה! לפרוס ולפרוס מותר לך, אבל ללחוץ על כפתור אסור לך. לא מובן!

מוקצה – יש דברים שבתורה לא מובנים. מוקצה! למה מוקצה? אסור לך לנגוע בזה.

יש דברים שאסור לך לדבר! יש דברים שמותר לך לעשות ביום שישי לכבוד יום שבת, ויש דברים שאסור לך מיום שישי לשבת.

השקיה - אדם פותח את הברז של המים שלו בשביל להשקות את הגינה ביום שישי, מותר לך.

בישול - אבל יש דברים שאם אתה רוצה לבשל חמין, אוכל לשבת, מתחילים להגביל אותך, יש מותר, אסור, לא כל כך חלק הדבר הזה. לא כל דבר ודבר מותר לך בשבת לעשות, להכין אוכל לשבת. אוכל! "וקראת לשבת עונג".

הגמרא אומרת שכל אוכל שהוכן בערב שבת והתחיל להתבשל בערב שבת, תקף נראה מה כן ומה לא - מותר לך להכין אותו בערב שבת לשבת.

הטמנה - יש מקרים מסויימים, אדם רוצה לעטוף את המיחם שלו, בעיקר בחורף, לעטוף את כל המיחם מלמעלה, מהצדדים, בערב שבת לא בשבת – אומרים לו: לא! זה אסור לך.

הוא רוצה להכין אוכל, לשים על... הוא נחשב כמאכל בן דרוסאי.

שהיית מאכלים קודם השבת לשבת

אבל הסברא של חנניה היא לא סברא יחידאה, הגמרא אומרת: "איבעיא להו, האי "לא יתן" – לא יחזיר, אבל לשהות משהינן אף על פי שאינו גרוף וקטום ומני חנניה הוא, דתני חנניה אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר להשהותו, או מה שכתוב כאן "לא יתן" הכוונה נתינה ממש וכל שכן להחזיר" וכמו החולקים על חנניה.

דהיינו כך. בכירה, כופח ותנור, יש דינים של גרוף וקטום, מיד נסביר מה זה "גרוף וקטום". הגמרא אמרה מה הכוונה מה שחז"ל אומרים, מה שהגמרא אומרת והמשנה אומרת שכירה שהסיקה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יתן עליה עד שיגרוף, מה זה "לא יתן"? – לא יחזיר או לא יתן? אם ההלכה כמו חנניה שאומר אם האוכל חצי בישול כמו בן דרוסאי אתה יכול לשים אותו בערב שבת או הלכה כחכמים ולא ככה הדין? ומחלוקת! רש"י ותוספות וטור פוסקים כמו חנניה, הרי"ף והרמב"ם ושולחן ערוך פוסקים כדעת חכמים.

צורות ההיתרים להנחת אוכל לא מבושל כל צרכו בערב שבת על הפלטה

ומה הנפקא מינה הגדולה ביניהם? הנפקא מינה היא כך: לדעת השולחן ערוך מובאים שתי הדעות כ"סתם ויש", והנפקא מינה כך. לדעת השולחן ערוך אדם לוקח, רוצה לבשל שעועית ירוקה לחמין, אדם רוצה להכין לחמין שלו תפוחי אדמה, ביצים, בערב שבת. אומרים לו יש לך כמה אפשרויות, רוצה להכין עוף, יש לך כמה אפשרויות, או שהאוכל לא יהיה בשל בכלל, ותשים בפנים "קדרה חייטא" דהיינו תשים בפנים חתיכת בשר שלא תתבשל מיד עד הרבה זמן, או שהאוכל יהיה מבושל כל צרכו ולא רק מבושל כל צרכו, אלא אם יחסר ממנו מים – ישרף ולא טוב לך. מצטמק ורע לו. או גרוף וקטום. זה דעת השולחן ערוך. ודעת הרמ"א, דעת התוספות ודעת חנניה, אומר לא! אם אתה לוקח אוכל שבשל חצי בישול, אתה יכול לשים אותו על האש בערב שבת ויגמור להתבשל ויהיה מצטמק ויפה לו, אין דבר, מותר לך. אז יש מחלוקת והרמ"א כתב בדעת המקילים.

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי
הַרְבַּ מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חוקת - תשנ"ח - מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

אז אנחנו רואים עכשו שהשבת – נכון שהיא מצוה שמעית, אבל יש בו חוקות, ואפילו אם הדברים לא כל כך מובנים לאחריהם, אלא אם כן אדם יתעמק בהם.

הוספת מלח, לימון או תבלינים חריפים לתבשיל המונח על הפלטה בשבת
או למשל – אדם הכין אוכל, מרק, לביל שבת מוציאה מרק וישר טועמת חסר מלח, לא נעים, אורחים נמצאים, ומה תגיד להם? "תשימו מלח"? או טועמת ורואה שיש הרבה מלח ורוצה לסחוט לימון בתוך המרק שלא יריגשו את טעם המלח. או שרואה שחסר חריף ורוצה לשים פלפל חריף בתוך הסיר. או ביום שבת – אדם לוקח תפוח אדמה של שבת או ביצה של שבת, ורוצה לשים עליהם מלח, רוצה לשים עליהם פלפל שחור או פלפל אדום; לכל חלק וחלק ממה שהזכרנו – הלכה מיוחדת ודין מיוחד.

מלח – אנחנו לא מדברים כרגע על המלח שלנו. למה? כל רב קטן שמלח שלנו, הט"ו כתב "מלח שלנו", המגן אברהם כתב "מלח שלנו", רבנו זלמן כתב "מלח שלנו", פרי מגדים כתב "מלח שלנו", והאחרונים כתבו "מלח שלנו"; יש לדעת שכל "מלח שלנו" זה מלח אחר.

סוגי המלח לתקופתם ולמקומותם

פעם היה "מלח שלנו" – זה היה מלח "אבנים" מי שזוכר. בפסח היו משתמשים בו, זה "מלח שלנו". אחר כך מצאו "מלח שלנו" – מלח שחופרים אותו באדמה. זה נקרא "מלח שלנו". אחר כך מצאו "מלח שלנו", הוא מה שהיום עושים בעתלית, עושים ברכות, ממלאים שם מי ים ובאה השמש ומכה על הברכה, המים מתאדים ונשאר לך מלח – הנה "מלח שלנו". ויש לך "מלח שלנו" של אילת, שלוקחים אותו ומרתיחים אותו ומבריקים אותו בעד שהמלח יהיה לבן יותר, מבריק יותר, גרגרים יותר – מבושל על אש ממש. ויש "מלח שלנו" הוא מלח שולחני. אם כן כל אחד כתב "מלח שלנו", ולכל אחד, ההלכה שלו דין אחר. אנחנו לא נדבר על מלחים הקודמים אלא אנחנו נדבר על ה"מלח שלנו" אנחנו, נדבר ממש על "מלח שלנו".

אוכל מזוג אם נקרא כלי שני או כלי שלישי (בגלל המצקת שבאמצע)

בגמרא, בעניין המלח – יש לישנא קמא ולישנא בתרא. לישנא קמא אומרת: יש לך צלחת של מרק, והצלחת הזאת לא היתה על האש, לקחתי מצקת והעברתי מהסיר לתוך הצלחת, אלב הצלחת, כל כך החום של הצלחת, המרק חם – אז היד סולדת בהם. לפי הדעה הראשונה אסור לך לשים מלח בתוך צלחת, זה כלי שני או כלי שלישי שהיד סולדת בהם, מכיון שזה מלח מתבשל, אתה מבשל את המלח, המלח חריף, המלח מלוח, עם חום של היד סולדת בו – זה מבשל לך את המלח! זו סברא אחת.

סברא שניה – לישנא בתרא: אני הורדתי סיר מהאש, הורדתי מרק מהאש בסיר הראשון שלו שהיה על האש, ואני טועם שחסר מלח – מותר להכניס מלח בתוך הסיר. למה? מלח – עד שיתבשל זה לוקח לו הרבה זמן. זאת אומרת, שהמחלוקת ביתי של המלח, בפעולה של המלח. ועל זה נאמר וכל אחד אמר "מלח שלנו", זה אמר "מלח אבנים" וזה אמר "מלח חפירה".

הלכה במלח אם יש בו בישול או לא

בשולחן ערוך (בסימן שי"ח סעיף ט') נפסקה ההלכה שהמלח – מותר לשים בסיר, בתוך סיר אבל לא על האש. אבל כתב ה"בן איש חי": "המלח – מותר להניחו בכלי ראשון אחר שעירו מעל האש". אבל הביא את דברי הרמ"א וכתב: "וטוב להזהר בזה דכמה פוסקים חשו לזה". דהיינו, אם רואים שהיד סולדת בהם, אדם צריך להזהר שלא לשים שם מלח. אבל אם יש לו מלח מבושל, לא מלח מאודה, מלח מבושל ממש, אז זה דין אחר יש לו.

שמירת מים חמים לשבת

ועל כן, היום אדם רוצה לשים למשל מים חמים, יש מי שאומר שמים – אני שותה מים, ובין אם אני מרתיח אותו או לא מרתיח אותו אני שם אותו ואין בזה נפקא מינה, זה לא נפקא מינה גדולה. אתה רוצה להרתיח מים ולשים מים חמים בשבת, הרי אדם לא יבוא בערב שבת ויקח דוד של מים חמים וימלא אותו מים קרים וישים אותו על הפלטה או על הגז בכדי שיתבשלו לו בשבת – אסור לך! צריך או שיהיו רתוחים כבר או גרוף וקטום.

מיחם חשמלי של מים לשבת

לוקח מיחם חשמלי, כבר אמרנו כמה פעמים שכשבונים את המיחם החשמלי לא שואלים את הרבנים איך נבנה מיחם חשמלי, אלא הם שואלים את המהנדסים של החשמל. אחר כך באים לשאול אותנו ומתחילים להסתבך האם מותר או אסור, אסור או מותר. יש מיחם חשמלי שזה בעיה! יש מיחם חשמלי שמכניסים בו מים והוא שומר על החום. כשאתה מוציא מים ומתחילים קצת להתקרר, והכלל הוא כזה במים, אם יש הרבה מים חמים, אז המים החמים שומרים על עצמם, חום שומר על חום. אם אתה מוציא קצת מים מהדוד או מהמיחם, הוא מתחיל להתקרר. אז ומיד מתחיל לפעול ולחמם לך את המים, כי התקרר לך המים. נמצא, שבהוצאת המים, כשאתה מוציא כוס מים, אתה מפעיל את המכשיר החשמלי הזה. אז צריך למצוא מיחם חשמלי שאם אתה מחסיר ממנו מים, הוא לעולם יישאר באותו מצב לא גדלק ולא נכבה, בלי נורה אדומה שנדלקת ונכבית. ועל כן אדם כשקונה דבר כזה, צריך מאוד מאוד להזהר לפני כן ולשאול רב אם זה מועיל או לא מועיל.

איסור המאכלים בבישול בשר וחלב

יש דיני בשר וחלב, טרף – אם אדם היה לו סיר מלא בשר ונפלה שמה טיפת חלב על בשר שהיה עומד על בשר שני. נוציא את הבשר הזה, נשים אותו הצידה וגמרנו! סדר. אבל אדם לקח כף וניער את כל הסיר, אז כל החתיכה העליונה הזאת שנאסרה, כבר אוסרת את האחרים. או אם אדם כיסה, עשה כיסוי לסיר הזה, הנאש והחום של המים והרתיחה של המים מערבת את הכל והכל נהפך לדבר איסור. זה בבשר וחלב.

איסור בבישול מאכלים בשבת

בשבת – אם אדם שם נגיד לדוגמא שעועית יבזה בתוך החמין – דוגמא! או בשר או עוף, ובליל שבת רוצה להוציא משמה איזה ביצה, מוציא את המכסה ומוציא את הביצה לאכול; יש לו בעיה עם המכסה. אם העור בשל כל צרכו, אם השעועית בשלה כל צרכה, אז אתה יכול להחזיר את המכסה, אבל אם זה לא בשל כל צרכו, אתה לא יכול להחזיר את המכסה. מדוע? אם אתה מחזיר את המכסה, אתה מגביר את החום בפנים ואתה גורם לבשר או לשעועית להתבשל!

מאכלים שעומדים להשרף – כיצד ינהג?

מה יעשה אדם שיש לו אורחים בשבת ופוחד שהאוכל שלו בלילה או נשרף או לא נשרף? מה יעשה? לא יוציא את המכסה אלא ידחק אותו קצת ויראה מה המצב של האוכל, ולפי ההלכה אם אדם רואה שהאוכל שלו עומד להשרף – יכול להגביה אותו ולשים למטה צלחת מברזל הפוכה, או לשים איזה מכסה של – תמיד אומרים – דל קפה נמס, ולשים אותו שמה ולשים את הסיר עליו בכדי שהחום יהיה פחות ולא יישרף, שהאוכל למעלה לא יישרף.

בדיקה הלכתית אצל רב

כשאדם קונה מיחם חשמלי עם טרמוסטט, צריך לבדוק אותו, להביא אותו לפני חכם שיבדוק אותו אם זה אפשר בשבת להשתמש בו או לא.

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְבַּ מְרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חוקת - תשנ"ח - מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי זְצוּק"ל

אבל הרי אמרנו שתוך כלי שני מותר ורק לערות על הפלפל אסור, לשים את הסכרין בתוך הכוס ולערות עליו מלמעלה מתוך הברז – זה אסור, אבל לשים בתוך כלי שני זה מותר.
לפני שנגיע לסוכר ולמלח שלדעת רבנו זלמן – אנחנו נגיע לדבר אחר ואחר כך נמשיך הלאה.

מאכל "גושי" חם או רותח

אדם יש לו ביצה של חמין, תפוח אדמה של חמין, אני מביא לכם דוגמאות ואתם תלמדו אחר כך הלכות שקשורים עם זה והלאה. אני אומר דוגמא למשל. אם האוכל שלו היה על הפלטה של שבת, אז הביצה לא חמה והתפוח אדמה לא חם הרבה, ואיך שלוקח אותו ומקלף אותו עם מים קרים זה כבר נהיה עוד קר, אם שם אותו על הצלחת, זה כלי שלישי כבר והיד כבר לא סולדת בו ומותר לשים מלח, ומותר לשים פלפל – יעשה מה שהוא רוצה.

אבל אם יש לו "שתי פתילות" או שיש לו גז בוער והחמין שלו חם ממש, וכשמקבל את הביצה – הביצה "עולה בלהבות", מעלה אדים, חם ממש, והתפוח אדמה חם ממש שלא יכול לאכול ולא יכול לנגוע בו – כאן מתחילה הבעיה.
מלח – מחלוקת, נו! אם שמת מלח נשתוק לך. נגיד שזה "מלח שלנו", אבל פלפל שחור?! אם היד סולדת בו מה הדין? מותר או אסור? אומר המגן אברהם בסוף סימן שי"ח, אומר כך: "כל דבר שהוא גוש נפסקה ההלכה ביורה דעה, אפילו בכלי שני מבשל וכל שכן צלי".

אומר כך: יש לך בשר צלי, הוצאת אותו מהתנור ורוצה לשים עליו לימון או רוצה לשים עליו פלפל חריף – אם היד סולדת בו אסור לך, אתה מבשל את זה בשבת. באים אחרונים ואומרים, שזה מה שכתוב במגן אברהם "מבשל" זה לאו דוקא. בשולחן ערוך יורה דעה, שם יש רמ"א שכתב ש"גוש" – תפוח אדמה אני אומר לדוגמא, תפוח אדמה חם, שְׁמַתְּ אותו בצלחת, מותר לך לשים עליו מה שאתה רוצה, זה לא מבשל ולא מפליט ומבליע. בא המהרש"ל וחולק עליו ואומר לא! זה מפליט ומבליע. אומר ה"זבחי צדק" שאנחנו סוברים כדעת המהרש"ל, שגוש מפליט ומבליע.

באים האחרונים ואומרים: טוב! זה מפליט ומבליע, הכל טוב ויפה, אבל מי אמר לך שזה "מבשל" בשבת, יש הבדל בין "מפליט ומבליע" לבין "מבשל". ועל כן נכון שביורה דעה כתוב שאסור, אבל בשבת מותר. אבל הרי כתוב בפירוש במגן אברהם, וכן כתבו הפוסקים ביורה דעה שדבר שהוא גוש "מבשל", לא אומר "מפליט ומבליע"!

נכון הוא שבעל ה"צמח צדק" נכדו של בעל ה"תניא", בעל השולחן ערוך של רבנו זלמן, אומר שגוש מותר בשבת, אבל המגן אברהם לא מסכים אתו, וכנראה שאם אנחנו נדקדק בדברי רבנו זלמן בשולחן ערוך נראה שהוא מסכים לדברי המגן אברהם אבל הצמח צדק הוא נאמן לומר מה שאמר הסבא שלו.

השתמשות בסוכר בשבת

אבל יש דין אחר. יש דין שהזכרנו אותו בשבוע שעבר בליל שישי, "לא לשפוך מכלי ראשון שהיד סולדת בו על צוק"ר, כי מאחר שהצוק"ר נמחה – יש בו משום בישול". דהיינו, אדם לוקח כוס, שם בפנים סוכר, לא רוצה לא תה ולא קפה. רק סוכר לשותה, מים עם סוכר. הולך לברז של המים החמים ופותח את הברז של המים לשפוך לתוך הסוכר – הסוכר הזה מבושל! אין בישול אחר בישול זה יבש – בכל אופן אומר: "אסור". ולא רק זה, אלא לפני כן כתב שיש בזה איסור סקילה וכתר, למה? הוא אומר כך: הדבר הזה הוא גוש, סוכר הוא גוש, גרגירים, אתה

אם אדם ימצא מלח, כשאדם הולך לקנות בסופר בחנות וגילה ושואל אותו: "אדוני יש לך מלח" ואומר לו: "כן", מוכר לו חבילה של מלח, יאמר לו: "אדוני, זה מבושל או מאודה, זה לדעת הפרי מגדים?", יאמר לו: "אדוני, עזוב אותי! מאיפה אני יודע מה זה פרי מגדים? מה זה מבושל? מה זה מאודה? אני מוכר לך ונותן לך מלח, תעשה בזה אתה מה שאתה רוצה!". יגיד לו: "למה זה מבריק? למה זה גרגירים?", וישאל אותו כל מיני שאלות, יאמר לו: "אדוני אני לא יודע, יש לי מלח לבישול ויש לי מלח לשולחן, תקנה מה שאתה רוצה, ואם לא תקנה – לא תקנה!". אבל יש בזה נפקא מינה.

אז אם במלח אולי אין הרבה נפקא מינה בהלכה, מיד נראה שיש בדברי הרב רבנו זלמן בעיה בהלכה לאלה שפוסקים, לחב"ד דניקים שפוסקים כמו רבנו זלמן. **בתבלין** – "אסור ליתן תבלין בקערה ולערות עליהם מכלי ראשון". יש אנשים שאוהבים "הל" ויש אנשים שאוהבים פלפל חריף, ויש אנשים שאוהבים פלפל שחור טחון, ויש אנשים שאוהבים פלפל אדום; יש סוגים סוגים שאוהבים תבלינים. יש "סחוג" שאוהבים, נו! אוהבים! כל אחד אוהב. והפלפל הזה הוא לא מבושל, לא מבושלים, אני כרגע לא מדבר על בצל ועל שום שזה דין אחר יש להם. יש לו, לוקח מרק חם מהסיר או מהמצקת לשפוך לתוך הצלחת. אומר השולחן ערוך: "אסור!". למה? הסיר הזה זה כלי ראשון, כשאדם מערה מכלי ראשון – יש מאן דאמר שעירוי מכלי ראשון זה כמו כלי ראשון, אתה...

(ביתיק מדקה 34:32 עד 36:12)

...חוק! חוקה חקתי בלי שום הבנה, חוקה חקתי וגזרה גזרתי.

סחיטת לימון בשבת

בזמן האחרון באו כמה רבנים – ה' יאריך ימיהם בטוב ושנותם בניעימים – רוצים להחמיר, תחמירו! איך אמר הרא"ש? עונג שבת זה עונג שבת, ואם אדם רוצה להחמיר – שיחמיר! אם זה כתוב בהלכה להחמיר – תחמיר. כתוב בהלכה: "כל המחמיר תבוא עליך ברכה, תבוא עליך ברכה ותחמיר, ואם לא תחוב? תחמיר לעצמך ואל תחמיר לאחרים.

היו אנשים, יש אנשים, שרוצים להשים לימון בתוך מרק. לסחוט לימון בתוך מרק אסור בשבת. אבל לסחוט לימון על תפוח אדמה – מותר, על אוכל – מותר, בתוך תה או מרק – אסור.

הוספת לימון לתה בשבת

אדם יש לו לימון מוכן בבקבוקים – מיץ לימון טבעי, רוצה לקחת ממנו ולשים בתוך התה או בתוך המרק – מותר לו, אפילו שקצת משנה זה מותר, אין דבר. באו אמרו לו: "המיץ לימון הזה לא מבושל, ואתה תשים אותו בתוך המרק, אתה מבשל את המיץ לימון הזה!". זה נכון. לשים את הלימון הזה בתוך סיר על האש והורדתי אותו, נכון אסור, אבל לקחת את הכוס תה וזה לא היה על האש הכוס, הרי הכוס מזכוכית ולא היה על האש, הכנתי כוס תה ואני רוצה לשים טיפות של מיץ לימון שכבר סחוט מאתמול – מותר, מפני שזה כלי שני ובכלי שני, אנחנו אומרים שזה מותר. אם כן תאמר, שמיץ לימון זה דבר של "קלי בישון" – אנחנו לא אומרים את הדבר הזה.

סוכריות בשבת

או יש אנשים שלא, אפילו שהם בריאים ומרגישים טוב, לא רוצים לקחת כוס תה עם סוכר, ומכניסים סכרין בתוך התה, לא רוצים לשתות הרבה סוכר, או שיש טיפות מתוקות ומכניסים לתוך התה. אז צריכים להזהר שבתוך המים ממש לא לשים את הטיפות שלא יהיה צובע, אבל לערות על זה מכלי ראשון זה אסור.
אבל אם יש לו כוס של קפה ורוצה לשים בפנים סכרין, אומרים: "לא", זה הסכרין לא מבושל ואסור לך לשים. כמו פלפל!

קול צופיך

מרו הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

חוקת - תשנ"ח - מאת מרו הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

אבל אם אתה רוצה להכין את הדג הזה לבן שלך, בן קטן שלא יכול לאכול עם העצמות – אז אתה לפני חצי שעה מוציא את הדגים ולוקח את הבשר של הדגים ושם אותו בצד, ואת העצמות אתה זורק, ואתה מכין צלחת ומביא את זה לילד שלך – תאכל! זה אסור לך! על המקום לאכול, אתה מוציא לו את העצמות לאכול – זה מותר לך, אבל להכין את זה בצלחת ולתת לו זה לא!
לעומת זה, אם אתה רוצה לקלף תפוחי זהב ולהכין אותם לאורחים – מותר לך. אז ההבדל הדק הזה בין תפוחי זהב לבין דגים – אדם לא יכול להבין את זה, צריך ללמוד הרבה הלכות, אבל ילמד אדם כלל: אם אין בזה קליפה: "קליפתו זרק" – מותר לך, אבל אם זה בפנים ואתה בורר את זה, אתה בורר את הפסולת מתוך האוכל, זה כבר בעיה אחרת וזה כבר הלכה אחרת. אז זה כבר שונה.

קילוף בוטנים ושקדים בשבת

או למשל: אדם יש לו שקדים, בוטנים עם קליפות. רוצה לאכול, בוטנים ושקדים בשבת – מותר לך לאכול. יש שלא נוהגים לאכול, אנחנו מדברים שמותר לך לאכול. אז מה הוא רוצה לקחת? הוא רוצה לקחת את הבוטנים ומקלף אותם, שם בצלחת איזה עשרה בוטנים ולוקח את הקליפות ורוצה לאכול את הבוטנים. פתאום אומרים לו: אסור לך! מה קרה? בוטנים! לאכול! אומרים לו: "לא, אתה דַּשְׁתָּ בשבת. אם אתה רוצה לאכול בוטנים, אתה תקלף את הבוטנים, שים אותם בכף היד שלך, או שים אותם בבגד שלך, ואז תאכל את הבוטנים, כי זה נקרא "לא דרך דישה", אבל אם אתה שם את זה בצלחת – לא עושה".

את החילוקים האלה, את הדברים האלה, צריך לדעת, ללמוד את ההלכות ולדעת אותם! וזה, אם אדם לומד הלכות שבת אז הוא יודע מה מותר ומה אסור ומה יש דברים שיש בהם הגיון שלנו ויש דברים שהם "חוקה חקקתי", אנחנו לא מבינים, וככה התורה אומרת: אסור- אסור! מותר – מותר! וזה הכל.

לוקח גפרור – אסור לך להדליק אותו ואסור לך לנגוע בו, זה דין אחר!

רפורמים "של פעם" ו"של היום"

כתוב, אלה שהיו, הרפורמים זה לא רק בדור שלנו. היו רפורמים מקודם גם כן, אבל מה – היו אז "רפורמים צדיקים". היום הרפורמים – רפורמים! מקודם היו "קראים", זה גם כן "רפורמים" כי לא מאמינים בתורה שבעל פה. אבל למה היו צדיקים? כי בשבת אסור שיהיה להם חשמל בבית, אסור שיהיה להם נר דולק בשבת, אסור שיהיה להם חמין בשבת. אסור!! "לא תבערו אש בכל מושבותיכם" – אומרים, שאסור לך בשבת לראות אש! ולזה קראו אותם "קראים" וקראו אותם "רשעים" וכמה החמירו עליהם. ושהרפורמים של היום ילמדו מהם! ילמדו את החומרות האלה שהחמירו על עצמם. והחמירו! אור אסור! אנחנו אומרים: לא! אור שהדלקת אותו בערב שבת – זה מותר, ומה שכתוב "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", זה הכוונה "לא תבערו אש" – ביום שבת אסור לך לבער, אבל אם היה אש מוכן מערב שבת – מותר. שמת אוכל מערב שבת לפי ההלכה שלנו שהסברנו באיזה דרכים שמותר להכין אוכל מערב שבת, אם התחמם לך בשבת והתבשל לך בשבת אז מותר לך לאכול אותו, ורק לקראים, להם, היה אסור להם לאכול אוכל חם בשבת.

פיזור מאכלים אם יש בזה איסור "כבישה" בשבת

במלח - כתוב במשנה ברורה, אם יש לך מלח ואתה רוצה לשים מלח בסלט, שיהיה טעים, פעם כתבו לשים מלח על עגבניה – אסור. היו פעם מביאים מלפפונים ומקלפים אותם ומגישים את זה לאורחים. היו מפזרים על זה מלח. אז האשה רוצה לפזר על זה מלח במטבח – אסור.

זה נכון, כל דור ודורו. מקודם היו לוקחים עגבניות ירוקות והיו עושים מזה "כבוש". אז היו קונים בשוק עגבניות ירוקות או חצי ירוקות וחצי אדומות, כל אחד לוקח את זה ושם את זה בחלון, בשמש עד שנהיה אדום – מכיון שהיו עושים מזה כבוש מהעגבניות הירוקות - אסור לך למלוח את זה.

שופך עליו מים – אתה ממיס אותו למים, וכשאתה הופך למים אתה הופך אותו ללח, ובלח יש בישול אחר בישול!

וגם הרב "בן איש חי" עליו השלום את ההלכתא רבתי לא ראה, כי בזמן שלו זה לא הודפס, אבל את רבנו זלמן הוא ראה ולא הביא את זה, הוא הביא דין אחר. הוא הביא: "הסוכר היוצא מן הקנים הוא מבושל, וכיון דקיימא לן דאין בישול אחר בישול, מותר להניח סוכר בתוך הכלי ולערות עליו משקה חם שהיד סולדת בו". היה להם, אז היו עושים קפה מוכן לשבת ושופכים קפה לתוך הכוס עם סוכר – זה מותר, כי זה מבושל. "מיהו, חיי אדם כתב שיניח המשקה החם תחילה לתוך כלי ואחר כך יתן הסוכר לתוכו", אומר, לא תעשה ככה, אל תשים סוכר ותשפוך עליו מים רותחים, אלא תעשה הפוך, שים מים רותחים ושים עליו סוכר. אומר: "טוב להזהר, דאין פסידא ולא טורח", אין בזה איסור, לא כרת ולא סקילה כמו שאומר רבנו זלמן בהלכתא רבתי שלו.

ועל כן, הוא שאמרנו, שבת זה חוק! יש דברים לא מובנים, אבל הרב אומר ששבת זה מצוות שמעיות, וזה נכון, כי אתה תלמד את ההלכה תדע את ההלכה בצורה יסודית, ותדע מה מותר ומה אסור, ומה "מלאכת מחשבת אסרה תורה", ומה הדברים שהיו במשכן שהתורה אוסרת ומה הדברים המותרים. זה לא הולך כאן לפי כובד המלאכה. להרים סיר כבד – זה קשה לו וכבד לו, אבל זה מותר בשבת. רק ירים את זה בשינוי. אבל להרים כפתור של חשמל – כלום! היום לא צריכים להרים כפתור, היום צריכים ככה לעשות וגמרנו, רק לחיצה וכבר יש לך את האור ויש לך את מה שצריך.

חיישנים שעושים פעולות האסורות בשבת

היום יש יותר מזה. גם לא צריכים ללחוץ על כפתור, יש חיישן שמלמדים אותו בערב שבת שאם אני אגיד: "אההה" - תדלק החשמל, ואם אני אגיד: "באאא" – תכבה החשמל. אז אני אומר: "אההה" נדלק, ואני אומר "באאא" נכבה, וזה איסור דאורייתא. הדיבור של אדם מהוה מעשה. ואילו להרים את הסיר כולו מותר! נו מה?! זה "חוקה חקקתי וגזרה גזרתי ואין לך רשות להרהר", תלמד! במקום שתהרהר למה אומרים ככה ולמה אומרים ככה – תלמד את ההלכות! אם אדם לומד את ההלכות יודע אותם על בוריים. והוא יודע, כאן אני בונה כלי, וכאן אני יוצר דבר חדש, וכאן זה בדרך אכילה!

ברירת עצמות מהדגים בשבת

הדוגמא הכי פשוטה: אדם יש לו דג, מהלכה – חומרות נגיע עוד רגע. והדג יש בו עצמות, אי אפשר בלי עצמות, יש בו עצמות, אז הוא רוצה לאכול דג, יש מי שאומר אל תאכל דגים עם עצמות, תעשה – איך האשכנזים עושים – "גַּעְפִּילְטֵעַ", ואתה בערב שבת תקח את הדגים ותטחן אותם ותעשה "גַּעְפִּילְטֵעַ", אל תאכל דגים ככה שלמים ויפים עם עצמות אסור לך, זה בורר.

יש מי שאומר למה? מה יש בורר? מה! אני לוקח תפוח זהב, אסור לי לאכול תפוח זהב בשבת?! אני לוקח תפוח זהב ומקלף אותו ואני אוכל!! לוקח תפוח עץ, מקלף אותו ואני אוכל, מה יש בזה!!

אבל יש הבדל. וההבדל הוא כך: אם אתה לוקח דג ואתה רוצה לאכול אותו, תאכל אותו! אתה רוצה להוציא את העצם, תוציא את העצם! בסדר! אתה לא חייב להכניס את העצם עם הדג בתוך הפה שלך ותוציא את העצם מהפה – זה כבר לא חייב. ותאכל את הבשר, קליפתו זרק ותוכו אכל, מותר לך לאכול.

ברירת עצמות בדג לילד קטן

קול צופיך

מִן הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי
הַרְבַּ מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חוקת - תשנ"ח - מאת מִן הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג מְרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

סיחון ועוג, שני המלכים האלה, משה רבנו ניצח אותם ובלק – כשראה שנצחו אותם – נבהל מהדבר הזה. סיחון – ה' הקשה את לבו.

הבוטח בה' – לא להכנע ללחצים פוליטיים מהארץ ומהעולם

אנחנו רואים היום, אנחנו לא מדברים פוליטיקה, אבל מה שכתוב פה, ישנו אדם אחד – האמריקאים לוחצים אותו. האירופאים לוחצים אותו, מובאראק לוחץ אותו, חוסיין – סיחון מלך... גם כן לוחץ אותו – לוחצים אותו! הימין לוחץ אותו. השמאל לוחץ אותו. כולם לוחצים אותו. מסכן נשאר לבדו. אנחנו נגיד לו: "אל תירא!!", "תבטח בהקב"ה, תבטח בהקב"ה, תבטח במצוות ומעשים טובים, ואל תירא!! אל תפחד משום אדם, לא מסיחון ולא מעוג. מי שיהיה – יהיה. כשאדם בוטח בהקב"ה: "הבוטח בהקב"ה – חסד יסובבנו". זה נאמר למצב הנוכחי היום. יהי רצון שאנחנו נזכה שהקב"ה ידביר שונאינו תחתינו, ולא תעשינה שום ידיהם תושיה של אומות העולם, וכל כל האויבים שמסביב, וישראל ישב שקט ושאנן ואין מחריה.

פינת השאלים:

ערב כבוד למורנו ורבנו, ערב טוב קהל קדוש ונכבד. הערב בעז"ה יש לנו כרגיל משני מקומות שאלות, השאלה הראשונה תשאל מירושלים, משכונת רמות בירושלים, נקודה חדשה, בית כנסת "בית יהודה". את השאלה מציג: יוסי כדורי, בכבוד.

יוסי כדורי - רמות:

"לפני השאלה רק רציתי לברך את רבי מאיר אזרד, סמנכ"ל משרד הדתות שבזכותו והשתדלותו, עיתויו ומאמציו הגדולים הצלחנו היום להגיע לנקודת שיזור ואנחנו רואים את השיזור של הרב, ונברך את הרב בברכת התורה שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה.

השאלה הראשונה שלי מתייחסת לגבי מכסה שהרב אמר שבדוקים, הרב אמר שאפשר לבדוק את האוכל. על המכסה יש אדים, וברגע שאני גם אסגור אותו האדים יורדים למטה ומתבשלים מחדש בחום יותר גבוה של הסיר, האם זה מותר? אם אין עם זה בעיה.

את השאלה השניה אני נותן למאיר אזרד לכבד אותו בשאלה:

כבוד מורנו הדגול והאהוב, אנחנו שמחים שבמקומנו יש לנו את הכבוד והעונג לשמוע את השיעורים כל שבוע ובעזרת ה' בית הכנסת יתמלא בקהל גדול מכל רמות רבת.

אני רוצה לשאול את הרב לגבי קיום מנהג אבות. במרוקו היו נוהגים לבשל מים ולשים את הכלי של המים המבושלים ליד הכירה שהיו בה מים חמים כל השבת, וברגע שהיו חסרים מים היו מוסיפים מים קרים שהתבשלו ביום שישי למים החמים שהיו על הכירה. אז ברור שלפי כל מה שאמר הרב ולפי מה שידוע לנו, יש כאן בעיה של איסור, אבל יש כאן מנהג שכנראה יש על מה לסמוך. כי המנהג הזה היה מוכר בכל מרוקו. תודה רבה.

מִן הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג זְצוּק"ל.

קודם כל נברך את המאזינים ונברך את המשתדלים ונברך את מאיר אזרד ה' ישמרהו ויחיהו ויאריך את ימך בטוב ושנותיך בנעימים ושנזכה הלאה להגדיל תורה ולהאדיר, ושלא תסתפק רק במקום אחד, תעשה הלאה עוד כמה מקומות.

בנוגע למכסה הסברנו אנחנו, אם אדם מרים את המכסה של האוכל, של הסיר, ורואה שהאוכל לא בשל כל צרכו, ומחזיר אותו – על ידי החזרה שהוא מחזיר

היום, אם אדם רוצה לאכול רק עגבניות – ישים מלח, מה אכפת לנו. כמו שמותר לך לשים מלח על תפוח אדמה.

אבל על מלפפונים אתה לא יכול לשים מלח, אלא אתה שם ואוכל, על המקום אוכל. למה? זה דרך כבוש – ככה עושים כבוש.

יש אנשים שעושים את זה בטעם כבוש. מלפפונים כבושים. בעיקר כשזה בזול, המלפפונים בזול, עושים בבית שלהם. יותר טעים להם, כל אחד ואחד לפי טעמו. אז הם מכניסים לתוך צנצנת ואוכלים את זה חצי, ופתאום הבעל או האישה מצאו מלפפונים טריים וטובים, קטנים ויפים, אין להם עוד מקום, לוקחים את זה ומכניסים את זה בתוך הצנצנת שהיה בה כבושים מקודם, ואמרו בסדר אנחנו נאכל את הכבושים. ביום חול לא אכפת לנו, תקח את הכבוש, תוציא אותו, לא נהיה כבוש – עדיין ירוק – תחזיר אותו, עד שתקח כבוש שהוא צהוב ממש וראוי לאכילה.

החזרת ירק שלא נגמרה כבישתו לצנצנת

בשבת – אם אתה מוציא את הכבוש, אם זה כבוש שנגמרה הכבישה שלו ואתה לא רוצה אותו ואתה רוצה להחזיר אותו, אתה הוצאת כבוש ויצא לך קטן ואתה רוצה גדול – תחזיר, אתה רוצה גדול ויצא לך קטן – תחזיר. אבל אם אתה מוציא כבוש מהצנצנת ואתה רואה שהכבוש הזה לא נגמר בישולו, לא נגמרה הכבישה שלו, ואתה רוצה לקחת כבוש אחר שנגמר, אתה מחזיר את זה – אסור לך בשבת! אז לדעת כמה אדם צריך לדעת מאוד מאוד זהיר בשבת.

וקראת לשבת – עונג (אם וקראת – למדת, אז יהיה לך "עונג שבת")

יהיה חכם אחד אומר, בשבת – אם אני אשב כל השבת ככה בידיים שלובות ואני אצמיד את שני רגליי כל הזמן ואשב במקום אחד – לא אזול, כולי האי ואולי אוכל לשמור שבת כהלכה. אם אני יאצא ואקח לאכול משהו, רוצה שלישי ואמר: לא! "וקראת או אסור או מותר, מה שאני אעשה – בעיה. בא חכם שלישי ואמר: לא! "וקראת לשבת עונג" – אם אתה רוצה להתענג – "וקראת", תלמד הלכות שבת והכל יהיה מותר לך, מה שמותר – מותר לך, ומה שאסור לך – אסור לך, אבת תקרא! תלמד! אז יהיה לך את העונג.

נצחון ישראל על סיחון ועוג נגד כל הסיכויים

אנחנו היום בפרשת השבוע שלנו, בסוף הפרשה, שם מוזכר שני דברים שעשו עם ישראל עם משה רבנו, והדברים האלה הפחידו את בלק בן ציפור "אשר עשה ישראל לאמורי". מהם שני הדברים? המלחמה הראשונה היתה נגד סיחון מלך חשבון, ועל כן כתוב: "על כן יאמרו המושלים באו חשבון, סיחון היה מלך גיבור, אי אפשר לכבוש את חשבון ואי אפשר לנצח את סיחון, ויצאו וניצחו.

כתוב: כי הקשה ה' את לבו ואת רוחו של סיחון: "למען תתו בידך כיום הזה". אומר לו משה "נעבור בארצך", לא נעשה לך כלום! לא! רוצה למלחמה, יצא למלחמה ונתנה ה' בידנו. ואז אמרו: "כי איש יצאה מסיחון" וכו'.

בא עוג מלך הבשן להלחם נגד ישראל, ויצא עוג מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו, ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו". מה זה "אל תירא"? אומר רש"י: "שהיה משה ירא" – משה רבנו ירא! למה? "שמא תעמוד לו זכותו של אברהם". הוא עזר לאברהם קצת, ועוג נשאר מזמן אברהם ועד היום, והוא אמר אולי הזכות של אברהם תעמוד לו, ועל זה פחד, הוא לא מה"עוג" שלו, הוא לא פחד מה גובה שלו, הוא לא פחד מהסלע ששם על ראשו ורוצה להרוג את כל עם ישראל, הוא לא פחד, הוא פחד מהמצוות אולי יש מצוה! אמר לו ה' אין לו מצוה! אל תירא אותו!

קול צופיך

מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְב מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חוקת - תשנ"ח - מאת מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

נמכרים לא יקר, ועל כן אין שום היתר להעתיק הקלטה מהקלטה משום שאתה גורם נזק לשני, אלא אם כן לא כתוב על ההקלטה "כל הזכויות שמורות".

בחול המועד, כל דבר אבד, ודבר תורה הוא דבר אבד – מותר. ויש מי שאומר שכל שהוא דבר תורה, גם לא דבר אבד – מותר. אז אם אדם שומע איזה שיחה כל שהיא ורוצה להקליט, יגיד מה זה אני רק לוחץ, גם זה חלק מההוכחה שעל ידי הלחיצה אתה מרויח הקלטה שלמה. אם זה דבר חול – לא, דבר של מצוה או דבר תורה או שירי תורה או שירים של קדושה – זה מותר להקליט את זה בחול המועד.

פעם שאלו אותי שאלה אם מותר להכנס לנוחיות עם "דולר"? לא הבנתי מה שואלים אותי? "דולר...". אמרתי תשאלו על עשרה שקלים, למה אתם שואלים דולר? אומרים לי לא, בדולר כתוב למעלה באנגלית את שמו של הקב"ה. אז אם מותר להכנס בדולר כשכתוב שמו של הקב"ה שהם בוטחים בהקב"ה להכנס לנוחיות. אמרתי להם לא שאלתם פעם את חכמי אמריקה? אתם שואלים את חכמי ישראל? למעשה כך: אם אדם יכנס עם דולר פתוח לנוחיות – אסור לו. למרות שזה כתוב באנגלית, וגם שם קודם שכתוב בלועזית או בערבית או באנגלית, מה שכתוב – אסור. אבל אם נמצא בתוך הארנק שלו מכוסה – אז זה מותר.

יש היום, המציאו מין כתב יד, קטנצ'יק כזה, בתוך הקלטה קטנטונת, כל התהילים בתוך כף יד אחד, כל התנ"ך, אני רואה אתה מוציא את זה, וסגולה. אז גם כן השאלה אם מותר להכנס לזה (הרב פונה לאחד המשתתפים בשיעור: תביא, תביא את זה, זה כל התנ"ך מה יש פה? לא! זה אסור ממש, לא על זה אני מדבר, זה כתוב פרקי תהלים זה, זה אסור לא על זה אנחנו מדברים, אנחנו מדברים על זה, זה! (מיקרופילים 1:10:46 [הרב מראה את המיקרופילים לכל הקהל]), זה כל התהילים, רואים את זה? כל התהילים נמצא בכף יד אחת, פחות מכף יד, כמה אצבעות, אבל מה, מי יכול לקרוא פה את התהילים, אם אדם ירכיב משקפיים גם כן לא יקרא, ישים מגדלת לא יקרא, אלא אם כן ישים מקרוסקופ ויקרא. אז יש מי שאומר, סוף סוף זה תהילים, איך אתה תכנס בזה לנוחיות?! ויש מי שאומר זה קשקוש, זה לא תהילים, זה ככה – לקחו וקשקשו קשקשו ואתם אומרים תהילים, אני לא רואה פה אותיות, אבל האמת היא שזה צילום מתהילים. והתהילים הזה, אם תשים אותו בתוך מכשיר מסוים, אתה תראה את האותיות גדולות. על כן מהדין מותר להכנס עם זה לנוחיות, אבל סוף סוף זה תהילים, וזה לא דרך כבוד, אז לעטוף אותו בתוך נייר ואפילו בנייר, לשים אותו בכיס, וככה יכנסו עם זה במקומות שלא טהורים.

הקלטה: מכיון שאין בה אותיות ולא רואים בה שום אותיות, כל עוד שאין בה שם ה', יו"ד ק"ה וא"ו ק"ה, אז אין בזה שום קדושה, אבל אם יש בזה יו"ד ק"ה וא"ו ק"ה – אז יש בזה קדושה וצריכים מאוד מאוד להזהר בקדושה של הדבר הזה. יהי רצון, היום אנחנו יכולים לקחת את כל התהילים, היום יש דבר כזה, כל הש"ס כולו, היום כבר האנשים נהיו קטנים, יכולים לקחת את כל התורה ולהכניס ברגע אחד בשכליהם, להבין את זה, יהי רצון שנוכח ללמוד וללמד, לשמור ולעשות, ונוכח לגאולה שלמה בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן.

רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!
שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org
www.harav.org

אותו הוא גורם לאוכל להתבשל וגורם לכך שבשבת "גרם בישול אסור". אבל אם הוא רק דוחף אותו קצת ולא הרים אותו, אז גם אם יישאר (הכיסוי שלו) קצת רחוק ממקומו הקבוע – עוד יכול להמשיך ולהתבשל ועל כן יכול להחזיר אותו למקומו.

בנוגע למנהג שהיה במרוקו, אולי אני לא מרוקאי, אבל אני יודע מה שהיו קוראים לזה "מים קדושים", או "מים של שבת", כך היו קוראים לזה. המנהג הזה השתרבב ועד שהגיעו למצב כמו שהגדרתם אותו. המצב היה כך: בזמנם היה להם סיר מונח על כיריים של אש או של גחלים, חששו שהאוכל הזה יישרף, שמו על הסיר קומקום של מים שהרתחו אותו, ושמו אותו על הסיר שיישאר חם. ביום שבת, כשראו שהאוכל נשרף, היו לוקחים את הסיר הצידה, שופכים את המים לתוך הסיר, ובוזה היו יכולים לאכול את האוכל לא שרוף. במשך הזמן שגו האנשים, ולקחו את המים ושפכו את המים כשהסיר על האש. ובמשך הזמן שגו (יותר) האנשים ולקחו מים קרים ושמו על החמין. אז אנחנו לא באים לזלזל במנהג מרוקו. אז ינהגו כמו מנהג מרוקו הקדום – בסדר, הנה מה טוב, אבל לקחת מים קרים ולהוסיף – איסור חמור הוא. איסור דאורייתא.

ועל כן, אלה שרוצים להמשיך במנהגם כמו שנהגו במרוקו, פעם אמרתי לרב אחד בדרך בדיחותא, הוא אמר לי מה, כך נהגנו במרוקו, אמרתי לו בסדר, תמשיך לנהוג, תביא את הסיר שלך של מרוקו ותשים אותו פה, ואז מותר לך לשים את המים. אבל אין לך את הסיר הקטן – הקומקום הקטן הזה, אז אתה לא יכול לקחת מהארץ.

שאלה שניה.

תודה רבה לכבוד הרב, אנחנו ניגשים עכשו לשואל השני **מישיבת אוהל שלמה מבאר שבע**, השואל **משה אלפסי**, בכבוד רבי משה.

שלוש הרב. בשנה הבאה אנחנו לומדים מסכת קידושין, הרב סבתי הוציא תקליטור נוספת על קידושין, ובשם ראש הישיבה רבי ישראל ליפשיץ ובשם מנהל התיכון הרב ויקטור פרידמן, התנהל דיון האם מותר להעתיק את התקליטור היות ויש שני צדדים שאין בעלות בדברי תורה, או שיש זכויות שמורות על דברים כאלו. שאלה שניה היא, האם תקליטורים צריכים גניזה על דברי תורה, או העתקת דברי תורה – האם היא צריכה גם כן גניזה.

השאלה השלישית היא, האם מותר להקליד בחול המועד כל מיני דברי תורה, ואפילו דברי חול, או האם אפילו להדפיס בעלמא, כלומר רק להכניס דיסקט ולשלוח את הפקודה להדפסה – האם גם היא אסורה אפילו. תודה לכבוד הרב.

מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן זְצוּק"ל

כתוב שאדם רשאי לאסור דבר ששייך לו. תורה שייכת לכלל ישראל ולא שייכת לאדם מיוחד, אלא אומר אדם אני עובד, מכין חידושים ממסכת קידושין, מכין תרשימים למסכת קידושין למשל, מכין פירושים למסכת קידושין, ואני טורח ויגע, והולך לאולפן שיקליטו אותו, עולה לו כסף, אז אם כתוב על זה "כל הזכויות שמורות" – ומוכר את זה במחיר שווה לכל נפש, אז אסור לאדם להעתיק ולהקליד מזה. אבל אם יש למשל איזה הקלטה של איזה אדמו"ר מלפני שנה שנתיים, אם איזה רב אמר איזה חידוש ונמצא באיזה הקלטה מסוימת, ולא רוצים להקליט את זה, לא מרשים להקליט את זה, רוצים לשמור את זה. כתוב בשולחן ערוך: אדם שהפקידו אצלו ספר כתב יד ורוצה להעתיק ממנו – אסור לך להעתיק ממנו, צריך רשות מבעל הספר. אבל אם בעל הספר לא מסכים להעתיק וזה ספר שימושי אצלו וצריך ללמוד בו, מותר להעתיק ממנו. אבל היום – נמכרים כל ההקלטות, הם

